

Јулијана Жабева

СРПСКИ МУЗИЧАРИ НА ОХРИДСКОМ ЛЕТУ 1961–1991.

АПСТРАКТ

Фестивал *Охридско лето* једна је од најзначајнијих манифестација у македонској уметности и култури. Многа извођења на овом фестивалу реализовали су музичари из Србије: инструменталисти, певачи, камерни ансамбли, симфонијски оркестри и хорови. У периоду између 1961. и 1991. српски музичари су на *Охридском лету* учествовали на 149 концерата.

Кључне речи: Фестивал *Охридско лето*, српски музичари, концерти, реситали, солистичка извођења, камерни ансамбли, симфонијски оркестри, вокално-инструментални ансамбли, сарадње.

Охридско лето је један од ретких македонских фестивала који је успео да опстане на међународној културној и уметничкој сцени, водећи фестивал у Македонији већ више од 40 година и најзначајнија манифестација у македонској култури и уметности. На *Охридском лету* су учествовали водећи светски солисти и ансамбли попут: Свјатослава Рихтера (Svyatoslav Richter), Леонида Когана (Leonid Kogan), Андреа Наваре (Andre Navarra), Хенрика Шеринга (Henryk Szeryng), Иве Погорелића, Игора Ојстраха (Igor Oistrakh), Мстислава Ростроповича (Mstislav Rostropovich), Прашких мадригалиста (Prague Madrigalists), Џулијард квартета (Julliard quartet), Опере и Балета Большог театра и др. Већина концерата изведена је у прелепој и мистичној цркви св. Софије, која има јединствену акустику. Друге познате локације су Самуилова тврђава и Сарај.

Поред официјелних музичких и позоришних програма у оквиру фестивала организовани су и музички семинари и мајсторске радионице за различите инструменте, које су водили врхунски светски музичари из подручја извођачке уметности и педагогије. Заједно с фестивалом расли су и обим и квалитет програма, а појавила се и потреба за увођењем нових до-

гађаја. Од 1974. године, као новина, уведена је Трибина младих, а од 1984. почео је с радом Омладински камерни оркестар Музичке омладине Македоније, што говори у прилог поменутом проивату фестивала. Током година, *Охридско лето* је показивало све веће интересовање за разнолике инструменталне ансамбле, наступе неких камерних ансамбала, великих симфонијских оркестара, вокална и инструментална дела, ораторијуме, итд. Као доказ високог уметничког квалитета *Охридско лето* је 1994. године постало члан Европске асоцијације фестивала, удружења којем припада више од шездесет великих и значајних европских фестивала.

Велики број концерата на *Охридском лету* остварили су српски музичари: инструменталисти, певачи, камерни ансамбли, симфонијски оркестри и хорови. У периоду између 1961. и 1991. године српски музичари су имали 149 концерата у оквиру *Охридског лета*. Овај број говори о томе да су српски музичари имали веома значајну улогу у обогаћењу програма и историји *Охридског лета*. Први концерт српских музичара остварен је 1963. године.

Према заступљеним инструментима, наступи српских музичара могу се поделити на:

1. *реситале* – клавир, виолина и клавир, глас и клавир, гитара, виолончело и клавир, обоа и клавир, кларинет и клавир, флаута и клавир, контрабас и клавир, чембало;
2. *наступе солиста са:* симфонијским оркестром, филхармонијом, хором, хором и оркестром, камерним ансамблом;
3. *камерне ансамбле* – гудачки трио, дувачки трио, камерни оркестар, камерни ансамбл са старим инструментима, трио (харфа, виолина, глас);
4. *симфонијске оркестре* (са солистима или без њих);
5. *Хорове* – мешовити хор, омладински хор, камерни хор;
6. *вокално-инструменталне ансамбле* – хор и оркестар; хор, оркестар и солисти;
7. *фолклорне ансамбле*;
8. *гостујуће кореографе*.

1. РЕСИТАЛИ

Највећи проценат српских концерата на *Охридском лету* припада реситалима. Укупно их је било 69: 25 за виолину и клавир, 14 за глас и клавир, 13 за виолончело и клавир, 8 клавирских, 3 за кларинет и клавир, 2 за обоу и клавир, 2 за флауту и клавир, 2 за гитару, 1 за чембало и 1 за контрабас и клавир. Македонска публика имала је прилике да чује одличне: Мирослава Чангаловића, Радмилу Бакочевић, Андреју Прегера, Душана Трбојевића, Јована Колунцију, Стефана Миленковића и многе друге. Неки српски пијанисти

пратили су чувене инструменталисте. На пример, Андреја Прегер је сарађивао с Андреом Наваром (виолончело, Француска), Матилдом Добс (Mattilda Dobbs, сопран, САД), Евгенијом Чугајевом (виолина, Русија), Теико Маехаши (Teiko Maehashi, виолина, Јапан). Такође, Нада Кешман, пијанисткиња из Београда, сарађивала је са: М. Флексменом (M. Fleksmen, виолончело, САД) и Ј. ван Кестерном (J. van Kesteren), тенором из Холандије.

Примери сарадње између српских и македонских музичара су следећи:

1966 – Милка Јефтимова, алт, Скопље; Нада Кешман, клавир, Београд;

1976 – Љупчо Самарџијски, бас, Скопље; Оливера Ђурђевић, клавир, Београд;

1976 – Биљана Гаврилска, виолина, Скопље; Божидар Братоев, виолина, Скопље, Загорка Миловановић, клавир, Београд;

1978, 1980 – Биљана Гаврилска, виолина, Скопље; Божидар Братоев, виолина, Скопље, Нада Кешман, клавир, Београд;

1981 – Божидар Братоев, виолина, Скопље; Нада Кешман, клавир, Београд;

1983 – Сузана Стефановић, виолончело, Београд; Јагода Наумова, клавир, Македонија; Омладински извођачки подијум;

1988 – Роберт Цеков, виолина, Македонија; Наташа Дукан, клавир, Београд; Омладински извођачки подијум.

2. СОЛИСТИЧКИ НАСТУПИ

Српски музичари су као солисти с оркестрима, хоровима, хоровима и оркестрима и са камерним ансамблима наступили 39 пута. Највећи број наступа остварили су певачи (24), док су виолинисти имали 4, пијанисти 4, флаутисти, чембалисти и кларинетисти по један концерт. У ову категорију убрајам и наступе српских диригената: Ангела Шурева с Македонском филхармонијом, Македонском опером и Хором РТ Скопље; Младена Јагушта с Камерним оркестром РТ Скопље и Оскара Данона с Македонском филхармонијом.

Примери сарадње између српских и македонских музичара су следећи:

1969 – Македонска филхармонија, Загорка Сабљић, клавир, Београд;

1971 – Камерни оркестар РТ Скопље, Радмила Бакочевић, сопран, Београд;

1973 – Камерни оркестар РТ Скопље, Бисерка Цвејић, сопран, Београд;

1973 – Камерни оркестар РТ Скопље, Миленко Стефановић, кларинет, Београд;

1974 – Београдски камерни оркестар. Диригент: Ангел Шурев. Солиста: Киро Божиновски, флаута, Скопље;

1975, 1976 – Камерни ансамбл Св. Софија, Скопље; Јулијана Анастасијевић, сопран, Београд;

1975 – Хор и Оркестар РТ Скопље, Гордана Јефтовић, сопран, Београд; Никола Митић, баритон, Београд; Б. Николовски, тенор, Скопље;

Београдски камерни ансамбл, диригент Ангел Шурев

1978 – Камерни ансамбл Св. Софија, Скопље; Гордана Јефтовић, сопран, Београд; Никола Митић, баритон, Београд;

1979 – Македонска филхармонија. Диригент: Оскар Данон, Београд; Солисти: Ирена Арскин, сопран, Београд; М. Јефтимова алт, Скопље; Б. Николовски, тенор, Скопље; Ф. Петрушанец, бас, Загреб;

1981 – Симфонијски оркестар РТ Београд. Диригент: М. Јагушт, Београд; Солиста: Киро Давидовски, обоа, Скопље;

1986 – Хор РТ Скопље, Македонска филхармонија. Диригент: Ангел Шурев, Београд;

1986 – Камерни оркестар РТ Скопље. Диригент: М. Јагушт, Београд; Солиста: Ј. Колунџија, виолина, Београд;

1987 – Омладински камерни оркестар, Скопље; Смиљка Исаковић, чембало, Београд;

1989 – Омладински камерни оркестар, Скопље; Љубиша Јовановић, флаута, Београд;

1990 – Македонска филхармонија, Стефан Миленковић, виолина, Београд;

1990 – Омладински камерни оркестар, Скопље; С. Крстић, виолина, Београд; Г. Цветанова, виолина, Скопље; Г. Јосифова, обоа, Скопље;

1991 – Македонска филхармонија, Хор РТ Скопље. Солисти: С. Кошић, И. Шарић, Београд.

3. КАМЕРНИ АНСАМБЛИ

Реализовано је 17 концерата камерне музике српских музичара. Камерни ансамбли су били различитих састава – гудачка трија, дувачка трија, камерни оркестри, ансамбли старе музике, дуо виолончела, трио за харфу, виолину и глас.

Примери сарадње српских и македонских музичара су следећи:

1974 – Београдски камерни оркестар. Диригент: Ангел Шурев. Солиста: Киро Божиновски, флаута, Скопље;

1978, 1980 – Трио Биљана Гаврилска, виолина, Божидар Братоев, виолина, обоје из Скопља; Нада Кеџман, клавир, Београд;

1980 – Трио Ирена Графенауер, флаута, Љубљана; Никола Атанасов, флаута, Скопље; Оливера Ђурђевић, чембало, Београд.

4. СИМФОНИЈСКИ ОРКЕСТРИ (СА СОЛИСТИМА ИЛИ БЕЗ ЊИХ)

Репертоар *Охридског лета* одувек је имао концерте за велики симфонијски оркестар. Међу њима се налази и 7 концерата српских симфонијских оркестара: Симфонијски оркестар ЈНА (4 концерта), Симфонијски оркестар РТБ (1), Београдска филхармонија (1) и Оркестар Гарде (1).

Примери сарадње између српских и македонских музичара су следећи:

1981 – Симфонијски оркестар РТ Београд. Диригент: М. Јагушт, Београд; Солиста: Киро Давидовски, обоа, Скопље;

5. ХОРСКИ АНСАМБЛИ

У акустичној цркви св. Софије наступи вокалних ансамбала имају особен израз. Српски хорови имали су 24 концерта. Били су то хорови различитих типова – мешовити, омладински и камерни. Највећи број наступа остварио је Хор РТБ – 11. Ту су и Београдски мадригалисти са 4, Колегијум музикум са 3, Омладински хорови из Новог Сада и Зрењанина са 3 концерта, потом Хор ЈНА, Ренесанс и Академски хор „Бранко Крсмановић“.

6. ВОКАЛНО-ИНСТРУМЕНТАЛНИ АНСАМБЛИ

Програм *Охридског лета* отворен је за наступе великих вокално-инструменталних ансамбала (оркестара, хорова и солиста). На *Охридском лету* било је укупно 6 концерата великих српских ансамбала – 5 за оркестар, хор и солисте и један за хор и оркестар.

Примери сарадње између српских и македонских музичара су следећи:

1980 – Хор и оркестар ЈНА, Београд. Солисти: Милка Јефтимова, алт, Скопље; Никола Митић, баритон, Београд;

1981 – Хор и оркестар РТБ. Диригент: Фимчо Муратовски, Скопље.

7. ГОСТУЈУЋИ КОРЕОГРАФ

У сезонама 1979. и 1980. чувени балет *Охридска легенда* Стевана Христића извели су чланови Македонске опере и балета. Кореограф је био Димитрије Парлић из Београда.

8. ФОЛКЛОРНИ АНСАМБЛИ

Уз помоћ концерата фолклорних ансамбала из разних крајева света, публика *Охридског лета* у могућности је да се упозна са другим културама. Од српских фолклорних ансамбала наступао је ансамбл *Коло*, и то у два наврата, 1965. и 1984. године.

СРПСКИ МУЗИЧАРИ НА ОХРИДСКОМ ЛЕТУ 1961–1991.

Хронологија

1. 1963 – Мирослав Чангаловић, бас; Душан Трбојевић, клавир. Програм: Мокрањац-Трбојевић, Јелић, Vach-Gounod, Lully, Beethoven, Христић, Херцигоња, Мусоргски. Св. Софија.
2. 1963 – Хор РТБ. Диригент: Боривоје Симић. Програм: Lasso, Monteverdi, Lully, Brahms, Debussy, Ravel, Britten, Мокрањац, Херцигоња, Преловец, Симић, Николовски, Живковић, Готовац, Скаловски. Св. Софија.
3. 1964 – Београдски мадригалисти. Диригент: Димитрије Стефановић. Програм: Духовна музика из Грчке, Србије, Македоније, Бугарске, Русије. Св. Софија.
4. 1965 – Београдски трио: А. Прегер, клавир; К. Павловић, виолина; В. Јаковчић, виолончело. Програм: Haydn, Mozart, Beethoven. Св. Софија.
5. 1965 – Мирослав Чангаловић, бас; Душан Трбојевић, клавир. Програм: Dvořák, Барановић, Мусоргски, Бородин, Чајковски, Корсаков. Св. Софија.
6. 1965 – Фолклорни ансамбл *Коло*, Београд.
7. 1966 – Маргарита Преда, мецосопран, Беч; Димитар Мариновски, баритон, Нови Сад; Ладислаф Палфи, клавир, Скопље; Програм: Battista, Scarlatti, Händel, Stradella, Николовски. Св. Софија.
8. 1966 – Милка Јефтимова, алт, Скопље; Снежана Органџијева, клавир, Скопље; Нада Кеџман, клавир, Београд. Св. Софија.

9. 1966 – Оркестар уметничког ансамбла ЈНА, Београд. Диригент: Ангел Шурев. Солиста: Олга Јовановић, клавир. Св. Софија.
10. 1966 – Камерни оркестар ЈНА, Београд. Диригент: Ангел Шурев. Солисти: Јулијана Анастасијевић, сопран; Олга Јовановић, клавир. Св. Софија.
11. 1966 – Београдски мадригалисти. Диригент: Војислав Илић. Програм: Стихира св. Климента, Мокрањац. Св. Софија.
12. 1966 – Београдски мадригалисти. Диригент: Војислав Илић. Програм: Стихира св. Климента, Мокрањац, Станковић, Monteverdi, Lasso. Св. Софија.
13. 1967 – Хор РТБ. Диригент: Б. Симић. Програм: Бадев, словенска духовна музика. Св. Софија.
14. 1968 – Радмила Бакочевевић, сопран; Ђурђевка Чакаревић, мекосопран; Зденко Марасовић, клавир. Св. Софија.
15. 1968 – Београдски мадригалисти. Диригент: Душан Миладиновић. Програм: Beethoven, Bert, Чајковски, Gallus, Palestrina, Mozart, Бинички, Orff, Архангелски, Бортњански. Св. Софија

Хор Колегијум музикум, диригент Даринка Матић-Маровић

16. 1968 – Поетско-музичко вече. Загорка Сабљић, клавир, Србија; Људмила Лисина, глумица; СССР. Програм: Scarlatti, Beethoven. Св. Софија
17. 1969 – Македонска филхармонија. Диригент: Ванчо Чавдарски. Солиста: Загорка Сабљић, клавир. Програм: Cimarosa, Schubert, Beethoven. Св. Софија
18. 1969 – Илзе Волф, мецосопран, Лондон; Оливера Ђурђевић, клавир, Београд; Програм: Bononcini, Saccini, Monteverdi, Durante, Persel, Haydn, Mozart, Beethoven. Св. Софија.
19. 1969 – Ђурђевица Чакаревић, мецосопран; Зденко Марасовић, клавир. Програм: Stradella, Dvořak, Wagner, Mahler, Beethoven. Св. Софија
20. 1970 – Хор РТБ. Диригент: Б. Симић. Солисти: Вера Попов, сопран, Александра Ивановић, алт, Београд; Јосип Пипељ, харфа. Програм: Britten, Чајковски. Св. Софија
21. 1970 – Радмила Бакочевић, сопран; Зденко Марасовић, клавир. Програм: Wolf, Mozart, Перичић. Св. Софија
22. 1970 – Мадригалски хор из Будимпеште, Камерни ансамбл Македонске филхармоније. Диригент А. Шурев. Солисти: А. Ивков, бас, Београд; Ј. Чакар, клавир, Скопље; А. Л. Тофовић, алт, Скопље; Благоја Николовски., тенор, Скопље. Програм: J. S. Bach, J. K. Bach. Св. Софија
23. 1970 – Румунски мадригалисти, Камерни ансамбл Македонске филхармоније. Диригент: Ванчо Чавдарски. Солисти: Радмила Бакочевић, сопран, Београд; Милка Јефтимова, алт, Скопље; Ратка Димитрова, виолина, Скопље. Св. Софија
24. 1970 – Хор РТБ. Диригент: Б. Симић. Св. Софија
25. 1970 – Андре Навара, виолончело, Француска; Зорица Димитријевић-Стошић, клавир, Србија. Програм: Locatelli, Bach. Св. Софија
26. 1971 – Камерни оркестар РТ Скопље. Диригент О. Пипек. Солисти: Радмила Бакочевић, сопран, Србија; Станислав Аполин, виолончело, СССР. Програм: Cherubini, Couperin, Suk, Sarti, Gluck, Николовски. Св. Софија
27. 1971 – Београдски камерни оркестар. Диригент: Д. Јанигро. Солиста: Петар Тошков, виолина. Програм: Vivaldi, Händel, Vitali, Рафановић, Mozart. Св. Софија
28. 1971 – Леонид Коган, виолина, СССР; Андреја Прегер, клавир, Србија. Програм: Bach, Franck, Brahms. Св. Софија
29. 1971 – Мативилда Добс, сопран, САД; Андреја Прегер, клавир, Србија. Програм: Lully, Martini, Wolf, Rossini, Donizetti, Granados, Turina, Црначке духовне песме. Св. Софија

30. 1971 – Андре Навара, виолончело, Француска; Андреја Прегер, клавир, Србија. Програм: Vosscherini, Bach, Шостакович, Faugé, Чајковски. Св. Софија
31. 1971 – Хор и оркестар ЈНА, Београд. диригент: А. Шурев. Солисти: Радмила Смиљанић, Ђурђевица Чакаревић, Звонимир Крнетић, Ђорге Ђурђевић. Програм: Verdi. Св. Софија
32. 1972 – Оркестар ЈНА, Београд. Диригент: А. Шурев. Солисти: Теико Маехаши, виолина, Јапан. Програм: Lalo, Brahms, Ивановски. Св. Софија
33. 1972 – Хор РТБ. Диригент: Б. Симић. Солисти: Оливера Ђурђевић, клавир; Маргарит Легат, рецитатор. Програм: Христић, Agriano, Vanchieri. Св. Софија
34. 1972 – Камерни оркестар РТ Скопље. Диригент: О. Пипек. Солиста: Б. Цвејић, сопран. Програм: Dvořak, Honegger. Св. Софија
35. 1972 – Милка Стојановић, сопран, Србија; О. Енигарески, баритон, Руманија; Виорика Кајокариу, клавир, Румунија. Програм: Schubert, Scarlatti, Schumann, Brahms, Monteverdi, Caccini, Händel, Bach, Mozart, Debussy, Николовски. Св. Софија
36. 1972 – Андре Навара, виолончело, Француска; А. Прегер, клавир, Београд. Програм: Bach, Beethoven, Schubert. Св. Софија
37. 1973 – Теико Маехаши, виолина, Јапан; Даринка Михајловић, клавир, Србија. Програм: Mozart, Brahms, Paganini, Szymanowski, Webern, Saint-Saëns. Св. Софија
38. 1973 – Камерни оркестар РТ Скопље. Диригент: О. Пипек. Солисти: М. Стефановић, кларинет, Београд; Љ. Господинов, виола, Скопље. Програм: Чернохорски, Stamic, Прошев, Janacek. Св. Софија
39. 1973 – Београдски трио: Александар Павловић, виолина; Виктор Јаковчић, виолончело; Андреја Прегер, клавир. Програм: Haydn, Beethoven, Smetana. Св. Софија
40. 1974 – Београдски камерни оркестар. Диригент: А. Шурев. Солиста: Киро Божиновски, флаута, Скопље. Програм: Corelli, Leklair, Mozart, Прошев, Прокофјев, Martinu. Св. Софија
41. 1974 – Јевгенија Чугајева, виолина, СССР; Андреја Прегер, клавир, Србија. Програм: Mozart, Brahms, Grieg, Чугајева. Св. Софија
42. 1974 – Андре Навара, виолончело, Француска; Андреја Прегер, клавир, Србија. Програм: Locatelli, Bach, Schubert. Св. Софија
43. 1975 – Симфонијски оркестар РТБ. Диригент: М. Јагушт. Солиста: Дубравка Томшић. Програм: Brahms, Beethoven. Св. Софија

44. 1975 – Камерни ансамбл Св. Софија. Солиста: Јулијана Анастасијевић, сопран, Београд. Св. Софија
45. 1975 – Хор и Симфонијски оркестар РТБ. Диригент: М. Јагушт. Солиста: Ирина Арсикин, сопран. Програм: Папандопуло, Иванов, Вукдраговић. Св. Софија
46. 1975 – Хор РТБ. Диригент: Б. Симић. Солиста: Никола Рацков. Програм: Haydn, Schumann, Чајковски, Лајовиц, Debussy, Britten, Мокрањац, Бадев, Славенски, Максимовић, Бабић. Св. Софија
47. 1975 – Хор и Оркестар РТ Скопље. Солисти: Гордана Јефтовић, сопран, Београд; Никола Митић, баритон, Београд; Б. Николовски, тенор, Скопље. Програм: Bach. Св. Софија
48. 1976 – Камерни ансамбл Св. Софија, Скопље. Диригент: Т. Прошев. Солисти: Јулијана Анастасијевић, сопран, Београд; Јосип Клима, виолина, Загреб; Цирил Шкерјанц, виолончело, Љубљана. Програм: Ортаков, Прошев, Стојков, Бужаровски, Стибиљ, Сакач. Св. Софија
49. 1976 – Оливера Ђурђевић, чембало, Београд. Програм: Byrd, Person, Couperin, Rameau, Galuppi, Scarlatti, Podbielski, Venda, Händel, Bach. Св. Софија

Београдски мадригалисти

50. 1976 – Миленко Стефановић, кларинет, Србија; Евгениј Корољов, клавир, СССР. Програм: Saint-Saëns, Honegger, Poulenc, Debussy, Bocca. Св. Софија
51. 1976 – Биљана Гаврилска, виолина, Скопље; Божидар Братоев, виолина, Скопље; Зорица Миловановић, клавир, Београд. Програм: Telemann, Bach, Haydn, Зографски, Bartók, Honegger. Св. Софија
52. 1976 – Андре Навара, виолончело, Француска; Андреја Прегер, клавир, Србија. Програм: Schumann, Brahms, Stravinski, Paganini. Св. Софија
53. 1976 – Љупчо Самарџијски, контрабас, Скопље; Оливера Ђурђевић, клавир, Београд. Програм: Ravel, Dvořák, Голабовски, Стојков, Прошев. Св. Софија
54. 1976 – Београдски камерни оркестар. Диригент: Павле Дешпаљ, Загреб. Солиста: Северино Гацелони, флаута, Италија. Програм: Vivaldi, Mozart. Св. Софија
55. 1976 – Хор РТБ. Диригент: Б. Симић. Солиста: Никола Рашков. Програм: Gallus, Haydn, Brahms, Чајковски, Dvořák, Ravel, црначке духовне песме, Мокрањац, Златић, Симић, Максимовић, Бабић, Гајдов. Св. Софија
56. 1977 – Симфонијски оркестар ЈНА, Београд. Диригент: А. Шурев. Солиста: Јован Колунџија, виолина, Београд. Програм: Beethoven. Св. Софија
57. 1977 – Мешовити хор и оркестар ЈНА, Београд. Диригенти: А. Шурев и Б. Гајић. Солисти: Љубица Марковић, сопран; Славољуб Кошић, тенор; Лазар Ивков, бас; Мишка Шћепановић, сопран. Концерт је посвећен председнику Ј. Б. Титу.
58. 1977 – Трио Милица Бајић, харфа; Јулијана Анастасијевић, сопран; Трипо Симонути, виолина. Програм: Händel, Donizetti, Martini, Saint-Saëns, Šostakovič. Св. Софија
59. 1977 – Теико Маехаши, виолина, Јапан; Андреја Прегер, клавир, Србија. Програм: Bach, Beethoven, Debussy, Рахмањинов, Paganini. Св. Софија
60. 1977 – Мирослав Чангаловић, бас; Душан Трбојевић, клавир. Програм: Кир Стефан Србин, Лукачић, Beethoven, Schubert, Debussy, Iber, Зографски, Гречанинов, Мокрањац, Рајичић, Трбојевић, Глинка, Чајковски, Мусоргски, црначке духовне песме. Св. Софија.
61. 1977 – Нада Колунџија, клавир, Београд. Програм: Scarlatti, Bach, Chopin, Liszt. Св. Софија
62. 1978 – Душан Богдановић, гитара, Београд. Програм: Bach, Mendelssohn, Lobos. Св. Софија

63. 1978 – Хор Колегијум музикум, Београд. Диригент: Д. М. Маровић. Програм: Monteverdi, Lasso, Мокрањац, Morley, Прошев, Николовски. Св. Софија.
64. 1978 – Камерни ансамбл Св. Софија, Скопље. Диригент: Т. Прошев. Солисти: Гордана Јефтовић, сопран, Београд; Никола Митић, баритон, Београд. Програм: Аврамовски, Сакач, Бркановић, Прошев. Св. Софија
65. 1978 – Биљана Гаврилска, виолина, Скопље; Божидар Братоев, виолина, Скопље; Нада Кеџман, клавир, Београд. Програм: Vivaldi, Leclair, Boccherini, Shpor, Обрадовић, Milhaud. Св. Софија
66. 1978 – Зорица Милановић, клавир, Београд; Ненад Далеор, виолина, Београд. Програм: Mozart, Brahms, Debussy, Tartini, Chopin. Св. Софија, Омладински извођачки подијум
67. 1979 – Теико Маехаши, виолина, Јапан; Андреја Прегер, клавир, Србија. Програм: Vitalli, Franck, Prokofjev, Saint-Saëns. Св. Софија
68. 1979 – Хор РТ Скопље. Диригент: А. Шурев, Београд. Св. Софија
69. 1979 – Гордана С. Стакић, клавир, Стјепан Башић, кларинет, Вера Тод-Хорти, клавир, Нови Сад. Програм: Chopin, Debussy, Обрадов, Bonard. Св. Софија
70. 1979 – Македонска филхармонија, Хор Колегијум канторијум Приштина. Диригент: Оскар Данон, Београд. Солисти: Ирена Аршкин, сопран, Београд; Милка Ефтимова, алт, Скопље; Благоја Николовски, тенор, Скопље; Фрањо Петрушанец, бас, Загреб. Св. Софија
71. 1979 – Балетски ансамбл МОБ, Скопље. Диригент: А. Лековски. Кореограф: Д. Парлић, Београд. Програм: С. Христић
72. 1979 – Камерни оркестар РТ Титоград. Диригент: Илмар Лапињ. Солисти: Радмила Вранашевић, виолина, Београд; Ј. Чакар, клавир, Скопље. Програм: Mozart. Св. Софија
73. 1979 – Јохан ван Кестерен, тенор, Холандија; Нада Кеџман, клавир, Београд. Програм: Schumann, Wolf, Brahms. Св. Софија
74. 1980 – Симфонијски оркестар ЈНА, Београд. Солисти: Радмила Бакочевић, сопран, Београд; Раксан Десера, чело, Шри Ланка. Диригент: Живојин Здравковић. Програм: Прошев, Verdi, Saint-Saëns, Чајковски. Св. Софија
75. 1980 – Мешовити хор ЈНА, Београд. Диригент: Грегори Минов. Солисти: Драгослава Николић, Милена Несторовић. Програм: Барановић, Тајчевић, Лајовиц, Бабић, Мокрањац, Славенски, Бердовић, Скаловски. Св. Софија
76. 1980 – Виолински дуо Гаврилска – Братоев, Скопље; Нада Кеџман, клавир, Београд. Св. Софија

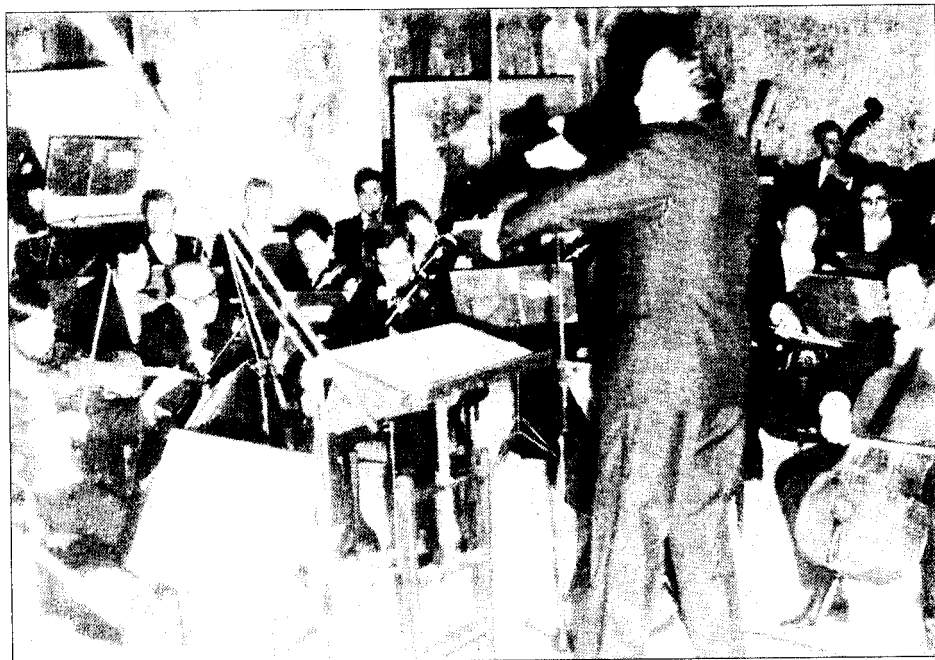

Хор РТ Београд, диригент Боровоје Симић

77. 1980 – Мешовити хор и оркестар ЈНА, Београд. Диригент: Илија Илијевски. Солисти: Милка Ефтимова, алт, Скопље; Никола Митић, баритон, Београд; Нада Геховска, рецитатор, Скопље. Програм: Николовски.
78. 1980 Андре Навара, чело, Француска; Нада Кеџман, клавир, Србија. Програм: Schubert, Schumann, Хачатуријан, Castella, Paganini. Св. Софија
79. 1980 – Ерик Гринберг, виолина, Енглеска; Нада Кеџман, клавир, Србија. Програм: Bartok, Tartini, Dvořak, Stravinski, Ravel. Св. Софија
80. 1980 – Камерни оркестар, Нови Сад. Диригент: М. Јаноски. Програм: Rossini, Ковачевић, Vivaldi, Mozart. Св. Софија
81. 1980 – Ирена Графенауер, флаута, Љубљана; Никола Атанасов, флаута Скопље; Оливера Ђурђевић, кавичембало, Београд. Програм: J. S. Bach, V. F. Bach, Samartini, Mozart, J. K. Bach. Св. Софија
82. 1980 – Јован Колунџија, виолина, Београд; Владимир Крпан, клавир, Загреб. Програм: Tartini, Brahms, Suk. Св. Софија
83. 1980 – Хор Колегијум музикум, Београд, Диригент: Д. М. Маровић. Програм: Мокрањац, Илић, Тајчевић, Прошев, Христић, Таминџић, Бердовић, Костић, Николовски. Св. Софија
84. 1980 – Бодин Старчевић, флаута, Београд; Дубравка Јовичић, клавир, Београд. Програм: Bach, Varese, Chopin, Ravel, Liszt. Омладински извођачки подијум
85. 1980 – Балетски ансамбл МОБ, Скопље. Диригент: А. Лековски. Кореограф: Д. Парлић, Београд. Програм: С. Христић
86. 1981 – Драган Лазић, обоа, Београд; Дубравка Ковачевић, клавир, Београд; Аида Чолак, флаута, Зеница; Милорад Ромић, гитара, Бихаћ; Небојша Крулановић, клавир, Фоча. Програм: Vivaldi, Rossini, Bach,

Debussy, Honegger, Mozart, Chopin, Папандопуло. Омладински извођачки подијум. Св. Софија

87. 1981 – Мешовити хор и оркестар РТБ. Диригент: Ф. Муратовски, Скопље. Програм: Зографски, Атанацковић. Св. Софија
88. 1981 – Београдски симфонијски оркестар. Диригент: М. Јагушт. Солиста: Киро Давидовски, обоа, Скопље. Програм: Haydn, Dvořak, Барановић. Св. Софија
89. 1981 – Хор РТБ. Диригент: М. Јагушт. Св. Софија
90. 1981 – Божидар Братоев, виолина, Скопље, Нада Кеџман, клавир, Београд. Програм: Mozart, Schumann, Chausson, Ravel, Прошев. Св. Софија
91. 1982 – Ксенија Јанковић, чело, Београд; Нада Кеџман, клавир, Београд. Програм: Brahms, Debussy, Мокрањац, Чајковски. Св. Софија
92. 1982 – Миомир Николић, бас, Београд; Нада Кеџман, клавир, Београд. Програм: Scarlatti, Giordani, Gluck, Basini, Schubert, Strauss, Тајчевић, Гајдов, Скаловски, Коруновски. Св. Софија
93. 1982 – Хор и камерни ансамбл РТ Скопље. Диригент: Драган Шуплевски. Солисти: Ирина Арсикин, сопран, Београд; Милка Ефтимова, алт, Скопље; Благоја Николовски, тенор, Скопље. Програм: Vivaldi, Тошевски. Св. Софија

Македонска филхармонија, диригент Оскар Данон

94. 1983 – Сузана Стефановић, чело, Србија; Јагода Наумова, клавир, Македонија. Програм: Valentin, Granados-Cassado, Popper. Омладински извођачки подијум. Св. Софија
95. 1983 – Ансамбл Ренесанс, Београд. Св. Софија
96. 1983 – Јован Јовичић, гитара, Београд. Програм: Levis, Bach, Sor, Lobos, De Vize, Albeniz, Turina, Torobos, Јовичић. Св. Софија
97. 1984 – Оркестар Београдске гарде. Диригент: А. Шурев. Солисти: Гордана Јефтовић, сопран; Никола Митић, баритон; Вукан Диневски, речитатор. Програм: Scarlatti, Илијевски, Чајковски, Глигоров-Шурев.
98. 1984 – Камерни оркестар Музичког центра Нови Сад. Диригент: Јурај Ферић. Програм: Стефан Србин, Николовски, Маринковић, Мокрањац, Бинички, Скаловски, Влајин, Толингер, Стефановић. Св. Софија
99. 1984 – Јован Колунџија, виолина, Београд; Нада Колунџија, клавир, Београд. Програм: Leclair, Ysaye, Brahms, Dvořak, Saint-Saëns. Св. Софија
100. 1984 – Ксенија Јанковић, чело, Србија; Кристоф Рихтер, чело, Немачка. Програм: Bach, Vocccherini, Britten, Јефтић, Paganini. Св. Софија
101. 1984 – Драган Марковић, виолина, Београд; Јасминка Станчул, клавир, Београд. Програм: Brahms, Ysaye, Paganini. Св. Софија
102. 1984 – Народни ансамбл Коло, Београд.
103. 1985 – Хор и симфонијски оркестар РТБ. Диригент: Владимир Крањчевић, Загреб. Солисти: Радмила Смиљанић, Александра Ивановић, Јово Рељин, Вукашин Савић. Св. Софија
104. 1985 – Мешовити хор Музичке омладине, Нови Сад. Диригент: Еуген Гвоздановић. Омладински извођачки подијум. Св. Софија
105. 1985 – З. Миленковић, флаута; А. Сердар, клавир. Програм: Chopin, Chaminade. Омладински извођачки подијум. Св. Софија
106. 1985 – Д. Шафран, чело, СССР; Нада Кеџман, клавир, Србија. Програм: Schumann, Schubert, Шостакович. Св. Софија
107. 1985 – Хор РТБ. Диригент: М. Јагушт. Солисти: Владо Микић, бас; Вукашин Савић, бас. Св. Софија
108. 1986 – Камерни оркестар РТ Скопље. Диригент: М. Јагушт. Солисти: Ј. Колунџија, виолина. Програм: Bach, Стојков, Britten. Св. Софија
109. 1986 – Хор Колегијум музикум. Диригент: Д. Матић-Маровић. Програм: Britten, Куљерић, Прошев, Николовски. Св. Софија
110. 1986 – Кемал Гекић, клавир. Програм: Chopin. Св. Софија
111. 1986 – Ксенија Јанковић, чело, Београд; Нада Кеџман, клавир, Београд. Програм: Debussy, Falla, Strauss. Св. Софија

- 112.1986 – Ансамбл Музика антика. Солисти: В. Злоковић, мецосопран; Б. Милин, сопран; В. Тодоровић, тенор; Г. Пауновић, тенор; С. Лукашиновић, виолина; Д. Карајић, лаута. Програм: Љубавне песме из 15. и 16. века, песме из Париза, Лондона и Фиренце из 15. и 16. века, духовне песме из Србије 15. и 16. века, Шпаније из 13. века, Француске из 13. века, Енглеске из 13. века, Холандије из 15. века. Св. Софија
- 113.1986 – Томаж Рајтерич, гитара, Словенија; Сања Јанчин, чело, Србија; Истра Печвари, клавир, Србија. Омладински извођачки подијум. Св. Софија.
- 114.1986 – Македонска филхармонија, Хор РТ Скопље. Диригент: А. Шурев. Програм: Николовски. Св. Софија
- 115.1987 – Милена Китић, мецосопран, Србија; Маја Нанушић клавир, Србија; Т. Тунтева, клавир, Македонија. Програм: Falla, Bizet. Омладински извођачки подијум. Св. Софија
- 116.1987 – Стефан Миленковић, виолина, Београд; Лидија Кајнацо, клавир, Београд. Програм: Kreisler, Fauré, Paganini, Corelli. Св. Софија (два концерта)
- 117.1987 – Вокални ансамбл Ренесанс, Драгослав Павле Аксентијевић, тенор, Београд. Програм: Никола Србин, Јоаким Харсианитски, Јован Кукузел, Димитрије Докијан. Св. Софија
- 118.1987 – Камерни оркестар РТ Скопље. Диригент: М. Јагушт. Солисти: А. Корсаков, виолина, СССР; В. Атанасов, обоа, Македонија. Програм: Albinoni, Strauss, Аврамовски. Св. Софија
- 119.1987 – Академски хор „Бранко Крсмановић“. Диригент: Д. Матић-Маровић. Програм: Мокрањац, Тајчевић, Рахмањинов, Љубимов, Чајковски. Св. Софија
- 120.1987 – Опера МОБ, Скопље. Диригент: А. Шурев. Програм: Verdi. Св. Софија
- 121.1987 – Омладински оркестар, Скопље. Солиста: Смиљка Исаковић, клavicембало, Београд. Св. Софија
- 122.1987 – Никола Срдиф, кларинет, Нови Сад; И. Моизес, клавир, СССР. Св. Софија
- 123.1988 – Кемал Гекић, клавир. Програм: Beethoven, Chopin. Св. Софија
- 124.1988 – Омладински мешовити хор „Јосиф Маринковић“, Зрењанин. Диригент: Слободан Бурсић. Програм: Мокрањац, Рахмањинов, Христић. Св. Софија
- 125.1988 – Јован Колунција, виолина, Нада Колунција клавир, Београд. Св. Софија
- 126.1988 – Илија Грубер, виолина, СССР; Ђуро Рајковић, клавир, Србија. Св. Софија

- 127.1988 – Винко Костић, виолина, Србија; Иван Мелеш, клавир, Србија; Елена Мисирков, клавир, Македонија. Омладински извођачки подијум. Св. Софија
- 128.1988 – Роберт Цеков, виолина, Македонија; Наташа Дукан, клавир, Србија. Омладински извођачки подијум. Св. Софија
- 129.1988 – Омладински камерни оркестар, Скопље. Солисти: Љубиша Јовановић, флаута, Београд. Програм: Jommelli, Telemann, Britten, Стојков. Св. Софија
- 130.1989 – Наташа Вељковић, клавир. Св. Софија
- 131.1989 – Лењинградски солисти. Диригент: Михаил Гант. Солиста: Мира Јефтић, клавир, Србија. Св. Софија
- 132.1989 – Мајкл Флексман, чело, САД; Нада Кешман, клавир, Србија. Св. Софија
- 133.1989 – Ансамбл Музика антика. Св. Софија
- 134.1989.– Стефан Миленковић, виолина, Лидија Кајнацо, клавир, Београд. Св. Софија
- 135.1989 – Дејан Божовић, чело, Анђелка Горговић, клавир, Србија. Омладински извођачки подијум. Св. Софија.
- 136.1989 – Борислав Чичовачки, обоа, Србија; Доријан Лељак, клавир, Србија; Нина Ристеска флаута, Скопље; Оливера Спасова, клавир, Скопље. Омладински извођачки подијум. Св. Софија

М. Чангаловић уз клавирску пратњу Д. Трбојевића на Охридском лету

- 137.1989 – Хор РТБ. Диригент В. Крањчевић, Загреб. Програм: Palestrina, Britten, Алексиначки. Св. Софија
- 138.1990 – Стефан Миленковић, виолина, Лидија Кајнацо, клавир, Београд. Програм: Beethoven, Grieg, Ravel, Massenet, Sarasate. Св. Софија
- 139.1990 – Јокут Михајловић, клавир, Нови Сад. Св. Софија
- 140.1990 – Марко Јосифовски, виолина, Србија; Игор Петрушевски, виолина, Србија; Матијаш Девреншек, саксофон, Словенија, Вељко Кленковски, кларинет, Србија; Катерина Костадинова, клавир, Македонија; Марша Тодорова, клавир, Македонија. Програм: Rossini, Dvořak. Св. Софија
- 141.1990 – Хор и оркестар ЈНА, Београд. Диригент: М. Јагушт. Солисти: Г. Јефтовић, А. Јовановић, Д. Илић, М. Николић. Програм: Mozart. Св. Софија
- 142.1990 – Македонска филхармонија. Диригент: Волфганг Грост, Немачка. Стефан Миленковић, виолина, Београд. Програм: Чајковски. Св. Софија
- 143.1990 – Омладински камерни оркестар, Скопље. Диригент: Ф. Муратовски. Солисти: С. Крстић, виолина, Србија, Г. Цветанова, виолина, Македонија, Г. Јосифова, обоа, Македонија. Програм: Зографски, Bach, Vivaldi. Св. Софија
- 144.1990 – Рита Кинка, клавир, Србија. Програм: Bach, Chopin, Schumann. Св. Софија
- 145.1991 – Марина Арсенијевић, клавир, Србија; Жига Јожев, виолина, Србија; Љиљана Гукић, клавир, Св. Софија. Омладински извођачки подијум.
- 146.1991 – Македонска филхармонија. Диригент: А. Лековски. Солисти: Славољуб Кошић, Ивица Шарић, Србија; Јута Бокор, Мађарска, Светлана Котленко, Бугарска. Програм: Mozart. Св. Софија
- 147.1991 – Камерни оркестар Академије уметности, Нови Сад. Св. Софија
- 148.1991 – Стефан Миленковић, виолина; Лидија Кајнацо, клавир, Београд. Програм: Sarasate. Св. Софија
- 149.1991 – Ансамбл Ренесанс, Београд. Св. Софија

С енглеског превела Весна Микић

SUMMARY

PRESENTATION OF SERBIAN MUSICIANS
AT THE OHRID SUMMER FESTIVAL 1961–1991

Ohrid Summer Festival is one of the few Macedonian festivals that managed to stay on the international cultural and artistic scene, a festival that has been carrying the leading role of the cultural life in Macedonia for more than a 40 years. Most of the concerts are performed in the beautiful and mistifying St. Sophia church. This church has unique acoustic. Other famous concert localities are Samuil Fortress and Saraj. As a proof of the high quality artistic level in 1994, the Ohrid Summer Festival became a member of the European Festival Association, an association in which members are more than sixty big and significant festivals from Europe.

A lot of the performances at the Ohrid Summer Festival were realized by the Serbian musicians: instrumentalists, singers, chamber ensembles, symphonic orchestras and choirs. In the period between 1961–1991, Serbian musicians performed 149 concerts at the Ohrid Summer Festival. This number speaks that the Serbian musicians had very important role in the area of enrichment the program and history of the Ohrid Summer Festival. The first concert of the Serbian musicians was realized in 1963. According to the instrumental structure, the performings of the Serbian musicians are divided into: *Recitals* (piano, violin and piano, voice and piano, guitar, cello and piano, oboe and piano, clarinet and piano, flute and piano, contrabass and piano, clavicembalo); *Soloists performances with:* symphonic orchestra, philharmony, choir, choir and orchestra, chamber ensemble; *Chamber ensembles* (string trios, wind trios, chamber orchestras, chamber ensembles for old music, trio-harp, violin, voice); *Symphonic orchestras* (with or without soloists); *Choir ensembles* (mixed choir, youth choir, chamber choir); *Vocal-instrumental ensembles* (choir and orchestra; choir, orchestra and soloists); *Folk ensemble*; *Guest-Ballet Choreographer*. The biggest percentage of all Serbian concerts at the Ohrid Summer Festival are connected with the recitals.

Serbian and Macedonian musicians constantly had collaborations at a lot of concerts. This is important fact because it speaks about the positive intercultural collaboration between Macedonian and Serbian music culture.

At the end of the text we have chronological presentation to all concerts of the Serbian musicians at the Ohrid Summer Festival with the information about the year of performance, the performers, the program and concert venue.